

[Poul Schlüter.]

må tilrettelægge sit forsvar efter en tidlig anvendelse af taktiske atomvåben, også i tilfælde af en begrænset lokal aggression, hvad vi jo netop hidtil med rette har bygget hele strategien på at ville undgå.

Der er naturligvis mulighed for at forny NATO's indhold og udvide alliancens politiske aktivitet. Det konservative folkeparti mener bestemt, at Atlantpagten i fremtiden skal lægge øget vægt på at koordinere og forhandle de enkelte medlemslandes tanker om en løsning af vore spørgsmål. Vi kan tilslutte os indholdet af den såkaldte Harmel-rapport, som NATO's ministerråd godkendte i december. Samtidig hermed må de enkelte stater på bilateralt grundlag fortsætte bestræbelserne for stadig snævrere kontakt med de østeuropæiske lande. Samtaler og udvekslingsbesøg er udmærkede, men man må nok erkende klart, at næppe noget vil kunne bidrage så stærkt til at skabe interessefællesskab mellem Øst- og Vesteuropa som en kraftig udvikling af det handelsmæssige og industrielle samarbejde. Det har hidtil haft sine store vanskeligheder, især jo på grund af den statshandelsform, som er almindelig i Østeuropa; men alligevel vil jeg opfordre regeringen til at være mest muligt agtpågivende på dette praktiske og jordbundne område.

Når talen er om afspænding, kommer man ikke uden om at anerkende den bevægelighed, som har præget Bonneregeringens holdning i de sidste år. Hallsteindoktrinen er blevet stadig stærkere modereret, og der er oprettet diplomatiske forbindelser med en række østeuropæiske lande. Der er ingen grund til, at jeg gentager de synspunkter om Oder-Neisse problemet og Østtysklands anerkendelse, som jeg i slutningen af februar havde lejlighed til på mit partis vegne at fremsætte under debatten her i folketinget. Men jeg vil gerne føje til, at jeg er enig i den bedømmelse, hr. Per Hækkerup anlagde af udviklingen nu i Østeuropa. Man har vel lov at gøre den bemærkning, at man stadig dog ikke kan frigøre sig fra det indtryk, at enkelte østeuropæiske regeringer stædigt holder fast i den kolde krigs rester, fordi man i opretholdelsen af illusionen om den ydre fjende finder en kilde til stabilisering af det nuværende regime.

Må jeg til sidst gøre en bemærkning om

det politiske samarbejde i vor verdensdel — denne debat i dag er jo ingen markedsdrøftelse, men alligevel.

Man kan med rette fremhæve, at de muligheder, som er til stede for en dansk indflydelse på internationale spørgsmål, i høj grad afhænger af bred dansk enighed, som udenrigsministeren fremhævede i sin redegørelse. Det samme gælder selvsagt vor verdensdel. Det er rigtigt i dag, at med viljen i Moskva og Washington står og falder verdensfreden. Men kan vi acceptere det på længere sigt? Kan det være tilfredsstillende for den unge generation, som vokser op? Jeg kan ikke tro det.

Der er nær sammenhæng mellem Europas økonomiske og politiske splittelse på den ene side og vore begrænsede muligheder for indflydelse på verdensudviklingen på den anden. Intet europæisk land er i dag en stormagt eller vil kunne blive det igen. Også Frankrigs isolerede indflydelse på alle brændende spørgsmål har jo, når alt kommer til alt, været uden virkelig reel betydning; det blev illustreret markant under sidste sommers Mellemøstenkrise. Derfor er det vigtigt at gøre vor egen verdensdel mere selvhjulpne; men det bliver den kun gennem større politisk og økonomisk samordning. Herigennem vil også et mindre land som vort, når det kommer til stykket, få større reelle påvirkningsmuligheder.

Det konservative folkeparti ser det som et klart mål at arbejde for, at de vesteuropæiske befolkninger igen kan opnå en afgørende indflydelse på Europaproblemernes og verdenspolitikens udvikling. På længere sigt må Europa, selv i samarbejde og forståelse med USA, overtage hovedansvaret for sin egen sikkerhed. På længere sigt må vi og skal vi samle os i vor verdensdel for også derved at skaffe de forskningsmuligheder og de produktionsvilkår, som alene kan sikre os imod, at Europa bliver det næste århundredes u-landsområde.

Per Federspiel: Også jeg vil gerne takke udenrigsministeren for den redegørelse, vi fik her i tinget i formiddags om regeringens bedømmelse af den aktuelle udenrigspolitiske udvikling.

Der var jo fra mange sider, både herhjemme og ikke mindst i udlandet, stillet det spørgsmål i forbindelse med den nuværende